

Fransk i verden

Revidert utgave, 2019

I serien *Fokus på språk* får du informasjon som skal hjelpe deg når du skal bestemme deg for hvilket fremmedspråk du skal velge. I dette heftet kan du lese mer om det franske språket.

Fransk i verden er skrevet av Erik Helgerud på oppdrag fra Fremmedspråksenteret. Erik Helgerud er lektor ved Eiker videregående skole i Hokksund og underviser i fransk, historie og samfunnsfag.

Dette heftet er en revidert og oppdatert utgave av Fokus på språk nr. 17 / 2009 skrevet av André Avias, Line Engstrøm og Rolf Tobiassen.

Publikasjonen er støttet av Institut Français.

År	2019
Utgiver	Fremmedspråksenteret
Utgiversted	Halden
Ansvarlig redaktør	R. Steinar Nybøle
Redaktør	Soléna Pradayrol
Bilderedaktør	Soléna Pradayrol
ISSN	1890-3622
ISBN trykket	978-82-8195-032-0
ISBN på nett	978-82-8195-033-7

Innhold

Å lære fransk	3
Fransk som verdensspråk	7
Internasjonalisering	14
Økonomi	16
Kultur	19
Mat	20
Musikk	21
Film	22
Sport	22
Kunst	24
Litteratur	24
Tegneserier	25
Ressurser	26
Sluttnoter	28

5 GRUNNER TIL Å LÆRE FRANSK

Enkelt språk å lære Du snakker allerede fransk!

Veldig utbredt språk Du kan snakke fransk i mange land

Språk brukt i høyere utdanning Du kan studere på fransk

Forretningsspråk Du kan gjøre forretninger på fransk

3. mest brukte språket i forretningsammenheng

Språk brukt i internasjonal sammenheng

Du kan jobbe i internasjonale organisasjoner dersom du behersker fransk

5 grunner til å snakke fransk, plakat utgitt av IF, ANEF og Fremmedspråksenteret.

Å lære fransk

I vår globaliserte verden er fremmedspråk viktigere enn noen gang før i historien. Og det er ikke nok med engelsk! Det er mange gode grunner til å lære flere språk, men hvilket eller hvilke språk bør du helst velge?

I serien *Fokus på språk* får du informasjon som skal hjelpe deg når du skal bestemme deg for hvilket fremmedspråk du skal velge. I dette heftet fokuserer vi på *Fransk i verden* og håper at du blir overbevist om at fransk er det riktige valget for deg.

Fransk har mange **likheter med både norsk og engelsk**, og enda flere med språk som spansk og italiensk. Norsk og engelsk har fått mange ord inn i språket fra fransk eller latin, og akkurat det er en stor fordel for nordmenn som vil lære fransk. Det betyr nemlig at du allerede kan eller lett vil forstå mange franske ord.

Fransk er det 5. største språket i verden, og ved siden av engelsk, det eneste språket som er morsmål i land **i alle verdensdeler**¹. Omtrent 300 millioner mennesker snakker fransk verden over, og antall brukere vokser raskt². Språket er en **døråpner** til mange **spennende kulturer** på alle kontinenter. Over hele den franskspråklige verden finner du storslått og variert natur, verdensberømt matkultur, yrende kulturliv og rike tradisjoner.

Norske elever på videregående og studenter har gode muligheter til å **ta deler av eller hele utdanningen** i Frankrike eller andre franskspråklige land. Norske myndigheter gir økonomisk støtte til denne utdanningen som kan godkjennes i Norge. Det er selvsagt en fordel å kunne en del fransk på forhånd, men det finnes også muligheter for dem som kan lite fransk.

Hvis du drømmer om en **internasjonal jobb**, er det en stor fordel å kunne fransk. Mange av de **store verdensorganisasjonene**, som for eksempel FN, Europarådet, Verdensbanken, Leger uten grenser og Røde Kors, trenger medarbeidere med franskkunnskaper. Det samme gjelder en del norske bedrifter som handler med franske bedrifter.

I dette heftet kan du lese mer om det franske språket. Hvis du bestemmer deg for å lære fransk, vil du få muligheten til å bli kjent med ikke bare én, men mange nye kulturer i forskjellige land over hele verden. Disse kulturene, og **studie- og jobbmulighetene** i fransktalende land, får du vite mer om her.

Det franske språkets historie

Visste du at du allerede kan mange franske ord? Nesten halvparten av alle engelske ord kommer fra fransk og latin, og mange av de engelske ordene du kan ligner veldig på franske ord. Du

skjønner antagelig de fleste av disse franske ordene, selv om de skrives og uttales litt annerledes enn på engelsk. Nå kan du gå på jakt etter enda flere på egenhånd!

Og vet du hvorfor det er slik? Jo, det skyldes at Vilhelm fra Normandie i Frankrike erobret England i 1066. Han ble også kalt Vilhelm Erobreren og var sannsynligvis etterkommer av den norske vikingen Gange-Rolv. Derfor snakket den engelske adelen fransk i nesten 300 år, og mange franske ord ble derfor værende igjen i det engelske språket.

Det å lære fransk vil derfor hjelpe deg å bli flinkere i engelsk. Ett eksempel er engelske synonymer for “å begynne”, eller “å starte”. Du har allerede lært “to start” og “to begin”, som jo er lette å lære når du kan norsk. Den vanligste franske oversettelsen for disse ordene er “commencer”, og dette ordet finner du også igjen på engelsk: “to commence” Det finnes mange slike eksempler.

I tillegg vil det være mye lettere å lære seg spansk, italiensk eller portugisisk senere, siden disse språkene er “søskenpråk”. De kommer alle fra latin, som var språket i det gamle Romerriket da Julius Cæsar erobret Frankrike for litt over 2000 år siden.

Passer fransk for meg?

Det er veldig nyttig å kunne et språk som har stor utbredelse, og fransk er ikke vanskeligere å lære enn andre språk!

Fransk uttale kan virke fremmed i starten, men så snart du har lært noen grunnleggende regler, kommer det til å gå bra.

Et eksempel:

- *ch* uttales sj
- *au* uttales å
- *eu* uttales ø

Og da er det lett å forstå at det franske ordet *chauffeur* har blitt til det norske sjåfør.

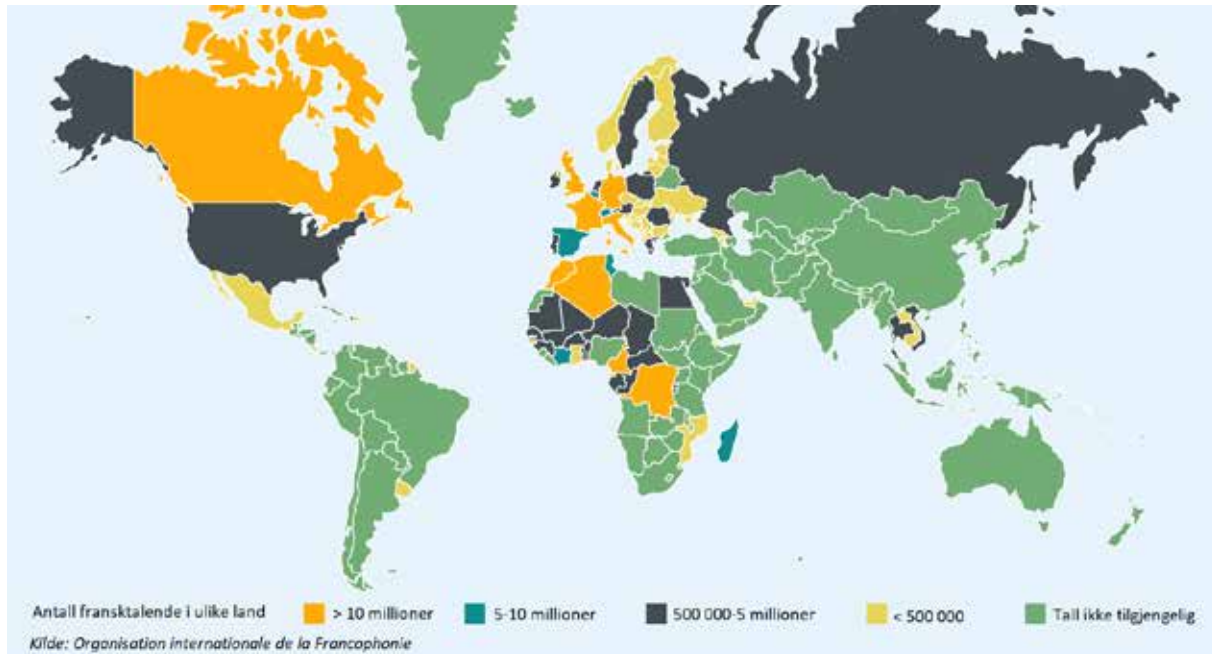
Fransk er definert som et praktisk fag i skolen. Dette betyr at du som elev lærer fransk gjennom aktiv deltakelse, med fokus på praktiske øvelser i undervisningen. Det viktigste er å forstå og å gjøre seg forstått, både muntlig og skriftlig. Det er ikke så farlig å gjøre noen feil. Målet med språkundervisningen er å gjøre deg i stand til å kommunisere

med mennesker som har et annet morsmål enn ditt eget. Å lese et blad på fransk, skrive en melding til en fransktalende elev, prate med vertsfamilien på klassetur, forstå musikktekster, finne praktisk informasjon til ferien, se nyheter, bestille et glass på kafé, skrive en søknad om studieplass til et franskspråklig land... Alt dette er eksempler på kommunikasjon, og alt dette kan franskundervisningen i skolen bidra til at du mestre.

Franskfaget legger til rette for en oppdagelsesferd i både språk og kultur. Kunnskaper om fransktalende lands historie, politikk, geografi, tradisjoner og så videre, er viktig for å få en bedre forståelse både av kulturene og av språket. Derfor lærer man også om disse tingene i fransktimene på skolen. Det å møte franskspråklig kunst, film, musikk og litteratur både i og utenfor klasserommet er med på å gjøre kulturen levende. Og når du lærer om andre kulturer, lærer du samtidig mer om din egen!

Fransk som verdensspråk

Hvem snakker fransk i verden? Tall fra 2018. Kilde: <http://observatoire.francophonie.org>

Utbredelsen av fransk i verden

Fransk er offisielt språk i 29 land i verden, fordelt på alle verdensdeler. Vi kan derfor si at det franske språket åpner en hel verden! Dessuten er fransk det språket som vokser raskest. Ifølge FNs avdeling for befolkningsstudier kan man regne med at tallet på mennesker som snakker fransk vil øke med hele 143 %. Nesten 250 millioner snakker fransk hver dag, og mer enn 50 millioner

har valgt å lære fransk som fremmedspråk³, så #HvaVenterDuPå?

Det er fem europeiske land som har fransk som offisielt språk. I Europa snakkes det selvsagt fransk i Frankrike og Monaco, og i tillegg har mange i Belgia og Sveits fransk som morsmål. Alle barn i Luxembourg lærer også fransk.

Visste du at Afrika er verdensdelen med flest fransktalende? Totalt gjelder dette mer enn 140 millioner mennesker, og antallet er i rask vekst. Faktisk er **fransk et av de raskest voksende språkene i verden**⁴. Det er offisielt språk i elleve forskjellige afrikanske land: Senegal, Mali, Niger, Guinea, Burkina Faso, Elfenbenskysten, Benin, Togo, Gabon, Kongo og Den demokratiske republikken Kongo, som er landet med flest fransktalende utenfor Frankrike.

Grunnen til at så mange i Afrika snakker fransk er at det var mange franske og belgiske kolonier i Afrika frem til ca. 1960. Mange afrikanske språk hadde ikke noe skriftspråk. Derfor valgte mange av koloniene å beholde franske som offisielt språk eller undervisningsspråk etter de ble selvstendige. Men det betyr ikke at alle innbyggerne i disse landene snakker fransk. Andelen som snakker fransk varierer, og kan variere fra 8 % til 66 % av befolkningen⁵.

I Asia (f.eks. Vietnam) og i Stillehavsområdet (Tahiti og Ny-Caledonia) er det nærmere to millioner mennesker som har lært fransk som barn. I Nord-Amerika, og spesielt i Canada og Québec-provinsen, er det mer enn 10 millioner med fransk som morsmål.

Provinsen Québec i Canada er svært spesiell språklig sett. Engelsk og fransk er offisielle språk i Canada, men i Québec er fransk det eneste offisielle språket. Dette har sammenheng med den franske oppdagelsesreisende Jacques Cartier som kom til Canada i 1534. Québec ble grunnlagt i 1608, og på 1600- og 1700-tallet sendte Frankrike en del franskmenn dit, blant annet som pelsjegere. Québec er derfor en sterk forsvarer av fransk språk. Montréal, hovedstaden i provinsen Québec, er den fjerde største franskspråklige byen etter Kinshasa, Paris og Abidjan⁶.

La Francophonie

L'Organisation internationale de la Francophonie jobber for å fremme fransk språk og kultur i verden. Omtrent 90 land er med i organisasjonen. Hvert år arrangeres Frankofoni-festivalen i mars i samarbeid med de franskspråklige lands ambassader i Norge. Følg med på arrangementet⁷ for å bli bedre kjent med ulike fransktalende deler av verden gjennom utstillinger, konserter, filmer, debatter og mye annet.

Kilde: frankofoni.org

Château de Chillon. Den nordlige delen av Genève-sjøen, hvor slottet ligger, er i Sveits. Den sørlige delen er i Frankrike.

ID 115711105 © Dmytro Nikitin | Dreamstime.com

Fransk er, etter engelsk, det nest mest brukte språket i internasjonale organisasjoner. Her følger noen eksempler som viser hvor viktig fransk språk er internasjonalt:

- FN har seks offisielle språk: engelsk, fransk, spansk, russisk, arabisk og kinesisk. Men det er kun engelsk og fransk som brukes i det viktige FN-sekretariatet.
- Fransk er et av de tre arbeidsspråkene i EU (Den europeiske union). De andre er engelsk og tysk.
- De offisielle språkene i OL er engelsk og fransk.
- Fransk er offisielt språk i organisasjoner som NATO, Europarådet og det internasjonale Røde Kors.
- I Verdens postunion er fransk det offisielle språket.

Fransk er det internasjonale postspråket.

Kilde: <http://www.sxc.hu/photo/537522>

Geografi og samfunn

Med det franske språket som bagasje kan du reise over hele verden. Tar du med deg franskkunnskapene dine ut i Europa, over Atlanterhavet, Middelhavet, eller ut på Stillehavet, er det bare fantasien som setter grenser for alt det spennende du kan oppleve.

I Nord-Amerika er det største fransktalende området i og rundt Québec i Canada. Québec er den største provinsen i Canada, med et areal som er nesten tre ganger så stort som Frankrike. Klimaet i Québec ligner på det vi har i Norge.

I Mellom-Amerika finner man flere fransktalende øyer i Karibia, og lengst i Sør-Amerika ligger Fransk Guyana, som grenser til Brasil. Klimaet i disse områdene er tropisk, og mange europeiske turister reiser til disse områdene for å oppleve sol og varme i løpet av vinteren.

Québec i Canada om vinteren. ID 15935421 © Wangkun Jia | Dreamstime.com

I tillegg finnes det landområder og øyer spredt rundt i verden, som er en del av Frankrike. Disse kalles for DROM-COM (*départements et régions d'outre-mer et collectivités d'outre-mer*, eller oversjøiske territorier på norsk). Til sammen gjelder det 120 000 km² hvor det bor nesten tre millioner mennesker. Disse regionene er særlig attraktive som turistmål. Der finner du nydelige hvite strender og palmesus, som på øya Martinique i Karibia og på Île de la Réunion i Det indiske hav.

Vakre og eksotiske franskspråklige reisemål finner man også i Stillehavet. Fransk Polynesia er det mest kjente i dette området. Der ligger øya Tahiti og koralløya Raroia, der den norske oppdageren Thor Heyerdahls flåte Kon-Tiki strandet. Ny-Caledonia er omgitt av verdens nest største korallrev, og byr på uforglemmelige opplevelser både under og over vann.

Fra øya Martinique i Karibia. ID 107336157 © Kovalenkov Petr | Dreamstime.com

Koraller og vakre fisker utenfor Ny-Caledonia i Stillehavet. ID 95216231 © Seadam | Dreamstime.com

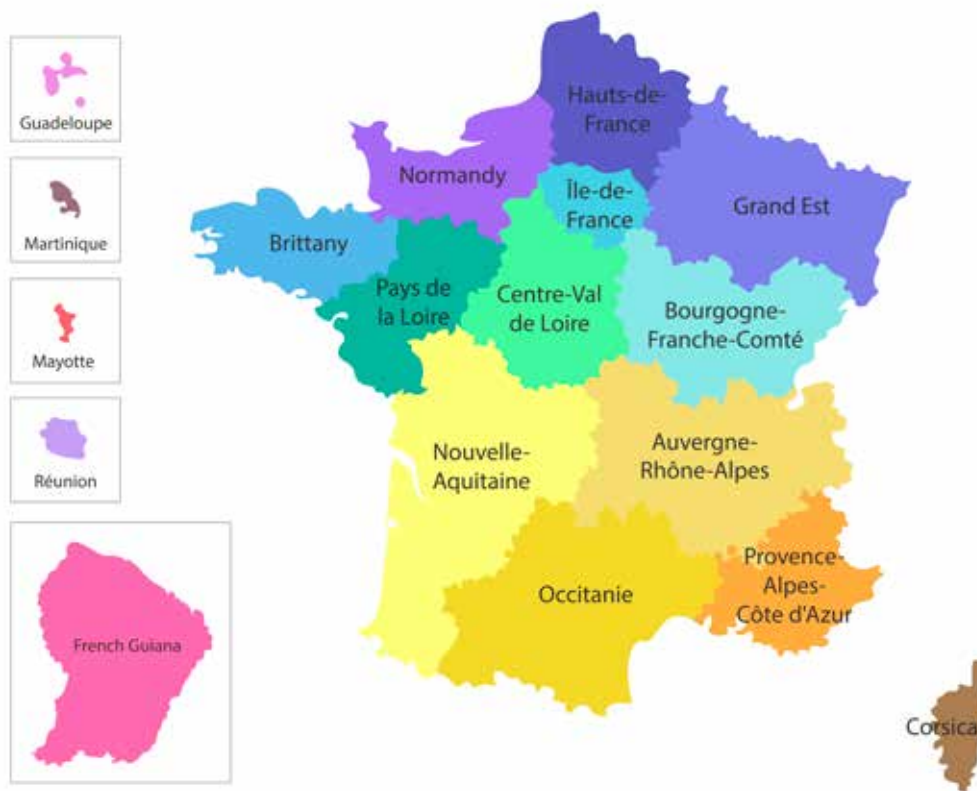
Øya Gorée i Dakar, Senegal. ID 97752069 © Sergey Mayorov | Dreamstime.com

Det finnes fransktalende land i store deler av Afrika. I nord finner vi de fransktalende middelhavslandene Marokko, Algerie og Tunisia. Her er det et behagelig klima og vakre, historiske byer. I Vest-Afrika ligger land som Senegal, Mali, Guinea, Elfenbenskysten og Gabon. Det fransktalende afrikanske landet med størst areal er den demokratiske republikken Kongo, som er over fire ganger så stort som Frankrike! Senegal er en populær strandferie-destinasjon, og alle landene byr på eksotiske kulturopplevelser og vakre landskap.

Når det gjelder klima, finner du alt fra tørre ørkenlandskap i land som ligger delvis i Sahara, til tropisk regnskog langs store elver lenger sør. Den store øya Madagaskar, utenfor kysten av Øst-Afrika, byr på helt spesiell natur og et unikt dyreliv.

Lemur fra Madagaskar. ID 26528859 © Roberto Caucino | Dreamstime.com

Kart over franske regioner. ID 149439195 © Turkasolya | Dreamstime.com

Frankrike er faktisk det mest besøkte landet i verden! Over 80 millioner mennesker besøker landet hvert år. Den store turiststrømmen kan forklares med at det er så variert, både når det gjelder natur og kultur. Frankrike har et enormt rikt kulturlandskap for turister. Så uansett hvilke interesser du måtte ha, vil du kunne finne noe som passer deg.

Hvis du liker å besøke byer og historiske steder, har Frankrike fantastiske gotiske katedraler,

romerske amfiteatre, middelalderbyer med fascinerende slott og sjarmerende landsbyer. Mange av disse stedene står på UNESCOs verdensarvliste. De som er mer opptatt av naturopplevelser og sport, finner fantastiske muligheter til surfing på vestkysten, klatring, ski og paragliding i de franske Alpene, og muligheter for landeveissykling over det meste av landet. Hvis du heller vil slappe av på stranda, er både Korsika og den franske Rivieraen ved Middelhavet, gode valg.

Paris er verdens mest besøkte by. Her finner du flotte bygninger, som for eksempel katedralen Notre-Dame, Triumfbuen og Eiffeltårnet, samt Le Louvre, verdens største kunstmuseum med over 350 000 kunstgjenstander. Paris har også et yrende folkeliv både på og ved elva Seinen som renner gjennom byen, i parker, på åpne plasser, på den brede avenyen Champs-Élysées, og i smale, koselige smågater med små butikker, kaféer og restauranter på hvert hjørne. Her er det noe for enhver smak!

Visste du forresten at det vrirler av festivaler i Frankrike hver sommer? De mest kjente er filmfestivalen i Cannes, festivalen for animasjonsfilm i Annecy, tegneseriefestivalen i Angoulême, teaterfestivalen i Avignon, fotofestivalen i Arles og en hel myriade av jazz- og rockefestivaler.

Elva Seinen renner gjennom Paris. ID 134362189 © Wieslaw Jarek | Dreamstime.com

Internasjonalisering

Mange nordmenn velger hvert år å dra til Frankrike eller andre franskspråklige områder for å gå på skole eller studere.

Utvexling med en fransk skole

Kanskje har din skole tradisjon for å dra på klassetur til et fransktalende land? Mange norske skoler samarbeider med skoler i Frankrike. Norske elever kobles med franske elever, bor hjemme hos hverandre, deltar i hverandres skoletimer og blir kjent med hverandres hjemsted som turist. Slike turer kalles ofte utveksling, fordi elevene utveksler erfaringer og blir kjent med hverandres hverdag på en helt annet måte enn når man reiser til et land som turist. Norge forplikter seg gjennom Trollavtalen til å sette av penger til å støtte slike turer. Siden denne avtalen ble inngått i 1986, har flere tusen norske skoleelever fått støtte til klasseturer.

Videregående skole i Frankrike

Helt siden 1918 har norske elever hatt muligheten til å ta hele videregående skole (lycée) i Frankrike og få det godkjent i Norge. Ved tre franske videregående skoler, i henholdsvis byene Rouen, Bayeux og Lyon, finnes en egen norskseksjon som hvert år tar imot norske elever. Du behøver ikke ha hatt fransk tidligere for å bli tatt opp, men

dersom du vil bestå *le baccalauréat*, må du være forberedt på å jobbe mye. Le baccalaureat er en avsluttende eksamen som er høyt ansett over hele verden, og gir også adgang til høyere utdanning i Norge.

Sitater fra elever eller studenter som har vært på utveksling i franskspråklige land. Kilde: Utdanningiverden.no

Dersom du har hatt fransk i ungdomsskolen, kan du også ta Vg1 studiespesialisering i Frankrike. Etter ett fullført år kan du enten fortsette i Vg2 hjemme, eller fortsette i Frankrike for å ta baccalauréat. Elever fra Vg1 restaurant- og matfag kan ta en 3-årig utdanning i Frankrike som kokk. Du kan også velge å ta VG2 i Frankrike gjennom et samarbeidsprogram eller en godkjent utvekslingsorganisasjon og motta støtte fra Lånekassen.

Studier i fransktalende land

For studenter finnes det mange gode muligheter til å ta en hel eller deler av en utdanning i et franskspråklig land. Du kan studere nesten hva som helst i Frankrike og i andre franskspråklige områder. La deg inspirere av tidligere studenter på Utdanning i verden, en nettside drevet av Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning (DIKU)⁸.

Erasmus-programmet gir studenter muligheter til å ta deler av en norsk grad i et franskspråklig land i Europa (Frankrike⁹, Sveits¹⁰, Belgia¹¹, Luxembourg eller Monaco). Studentene kan få Erasmus-stipend i tillegg til vanlig studiestøtte fra Lånekassen. Erasmus+ praksisopphold er en form for utveksling der du kan jobbe eller få opplæring i en organisasjon, institusjon eller en bedrift.

Canada er også omfattet av Erasmus+. Du kan studere ved velkjente universiteter og spesialiserte institusjoner i Canada, enten på fransk eller engelsk. Norske studenter som er tatt opp ved en godkjent canadisk institusjon, vil kunne regne med støtte fra Lånekassen.

Lånekassen tilbyr ekstra støtte til språkkurs¹² for dem som skal studere på et annet språk enn

engelsk. I den flotte sørfranske byen Toulouse finnes det et tilrettelagt tilbud for norske ingeniørstudenter. Her kan norske studenter ta full ingeniørutdanning uten forkunnskaper i fransk. I Caen i Normandie er det et Fransk-norsk senter (OFNEC) som tilbyr mange kurs for norske studenter som har begynt studier i Norge, blant annet et årskurs i fransk med didaktikk (60 studiepoeng).

Franske universiteter tilbyr også kurs tilrettelagt for utenlandske studenter. Du kan ta et 1-årig program med fordypning i fransk språk og kultur ved mange universiteter i Frankrike¹³.

Mer informasjon om alle disse mulighetene får du på nettsiden til ANSA, Utdanning i verden og Campus France. Se ressurser og lenker til slutt i heftet.

Noen av bransjene hvor det er en fordel å kunne fransk:

- Business
- Diplomati
- Humanitært arbeid
- Medier
- Restaurant- og matfag
- Undervisning og forskning
- Turisme

Økonomi

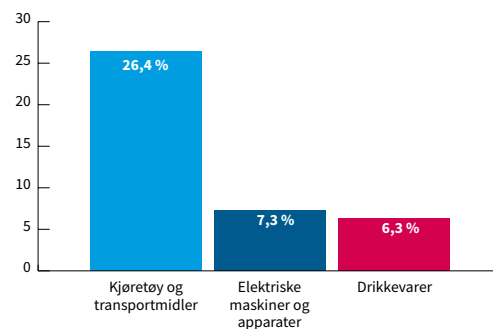
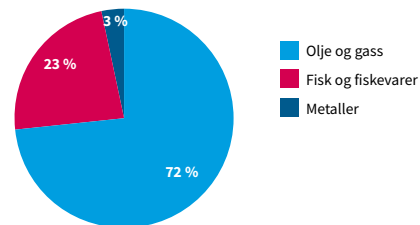
Du vet sikkert at Norge er blant de rikeste landene i verden? Visste du også at både Luxembourg og Sveits er fransktalende land som er enda mer velstående målt etter bruttonasjonalprodukt (BNP) per innbygger¹⁴? Det betyr at man lever godt i disse landene. Sveits er dessuten blant de ti lykkeligste landene i verden ifølge FN-sambandet¹⁵, sammen med land fra Norden og Canada.

Frankrike har det 6. største BNP i verden¹⁶ og har en sterk posisjon som industri- og landbruksland. De største industrisektorene er nærings- og nytelsesmiddelindustri, bygg- og anleggsvirksomhet, bilindustri og kjemisk industri. Frankrike satser også stort på kunstig intelligens¹⁷.

Kanskje du kunne tenke deg å jobbe med noe av dette?

Handel med Norge

Frankrike er ett av de landene Norge har størst utenrikshandel med. Det er det 5. største eksportlandet for Norge, og det 9. største leverandørlandet¹⁸. Norge er Frankrikes største leverandør av gass, og leverer over 40 % av samlet fransk gassforbruk. En medvirkende årsak til dette er den norsk-franske gassrørledningen Franpipe.

Norsk-fransk samhandel. Tall fra 2015¹⁹.

Kilde: La Norvège en France, Ambassade Royale de Norvège à Paris, Norsk-fransk samhandel.

Norge har også tette økonomiske bånd med Canada. Nær 90 % av eksporten består av råolje og petroleumprodukter, mens de viktigste importvarene fra Canada er malm og metaller²⁰. Norske fiskeoppdrettsselskaper eier anlegg både på den kanadiske vestkysten og østkysten. Norge og Canada samarbeider i Arktisk Råd om miljøspørsmål og bærekraftig utvikling i nordområdene.

Norge trenger derfor folk i næringslivet som kan fransk og som kjenner til franskspråklige lands kultur. 6 % av bedriftene i NHO svarte i 2018 at de har behov for fransk som fremmedspråk i bedriften²¹. Blant annet fordi den fransktalende delen av verden står for nesten 20 % av verdens internasjonale handel²², og andelen vil bare øke i fremtiden, ikke minst i Afrika.

Med fransk på CV-en vil du kunne stille sterkere hos en potensiell arbeidsgiver i fremtiden. ID 138184816 © Richard Villalon | Dreamstime.com

Forskning

Frankrike er blant landene i Europa som satser mest på forskning og utvikling, og er blant landene i verden med flest vitenskapelige publikasjoner²³. Matematikk er ett av fagene som

står sterkt i Frankrike, og mange mener at det er dit man bør reise hvis man vil studere matematikk på høyt nivå. Flere franske matematikere har fått Abelprisen, som hvert år deles ut i Norge.

Også i fysikk har Frankrike utmerket seg. Hele fjorten franske forskere har mottatt Nobel-prisen i fysikk. Innen medisin har blant annet Louis Pasteur brakt anerkjennelse til Frankrike, ikke minst fordi han fikk en avgjørende betydning for moderne legevitenskap. Han er spesielt kjent for utvikling av vaksiner og “pasteurisering”, for eksempel av melk. Virusforskningen ved Institut Pasteur er høyt anerkjent, ikke minst innen AIDS-forskningen.

Frankrike er det eneste landet i Europa som Norge har inngått en egen bilateral avtale om forskning, teknologi og innovasjon med. De siste årene har Norge og Frankrike styrket samarbeidet, som blant annet inneholder rammeavtaler for polarforskning, nanoteknologi, matematikk og romforskning. Fransk-Norsk stiftelse gir finansiell støtte til felles forsknings- og utviklingsprosjekter.

Manneken Pis på en gatekunst i Brussel.
ID 123734520 © Gerard Alvarez | Dreamstime.com

Noen kjente franskspråklige personligheter

Gjennom tidene har mange franskspråklige personligheter hatt stor internasjonal betydning.

På 1700-tallet la **opplysningstidsfilosofene Montesquieu, Voltaire, Diderot og Rousseau** grunnlaget for de moderne menneskerettighetene, den franske revolusjonen, den amerikanske uavhengighetserklæringen og den norske Grunnloven fra 1814! Deres forståelse for frihet, særlig ytringsfrihet, betydningen av maktfordeling mellom lovgivende, utøvende og dømmende makt, og systematisk innsamling av kunnskap har inspirert mennesker over hele verden fram til vår tid.

Erklæringen om “menneske- og borgerrettighetene” fra den franske revolusjonen i 1789 ble fulgt opp av FN, som i 1948 vedtok “Den generelle menneskerettighetserklæring”. En franskmann, **René Cassin**, ledet arbeidet. Han fikk i 1968 Nobels fredspris for sitt fredsarbeid, og den franske skolen i Oslo er oppkalt etter ham. Frankrike var blant landene som gikk i spissen for å opprette Den europeiske union. En av de viktigste begrunnelsene var å hindre krig mellom europeiske stater.

Organisasjonen **Leger uten grenser** – Médecins sans frontières - er et fint eksempel på medmenneskelighet overfor folk som er blitt offer for

krig eller naturkatastrofer. Initiativet til denne humanitære hjelpeorganisasjonen kom fra franske leger, med **Bernard Kouchner** i spissen. I 1999 fikk Leger uten grenser Nobels fredspris. Medisinske og ikke-medisinske profesjonelle driver hjelpearbeid i mer enn 70 land for organisasjonen. Mange av disse er fransktalende land, så **det er en stor fordel for rekruttering om feltarbeidere snakker fransk.**

Léopold Sédar Senghor fra Senegal (1906-2001) spilte en viktig rolle ved avkoloniseringen i Afrika. Han gikk sterkt inn for bruken av fransk språk etter at de afrikanske landene som hadde vært franske eller belgiske kolonier, ble selvstendige. Han var også en av initiativtakerne til dannelsen av La Francophonie.

Léopold Sédar Senghor, politiker og forfatter fra Senegal.
Ralph Crane/SCANPIX

Norske kokker som feirer seieren i Bocuse d'Or. Laurent Sipriani/SCANPIX

Mat

Når det gjelder matkultur, har hvert geografiske område sine matspesialiteter. Smaksrike opplevelser venter på deg! Du bør sette på din *Bucket list* å smake på *La Poutine*, den nasjonale retten fra Canada, sjokolader fra Belgia, oster fra Sveits, *Couscous* fra Maghreb eller *Rougail* fra La Réunion.

Mange assosierer gjerne matopplevelser med det franske kjøkkenet. Fransk gastronomi er verdenskjent. God mat og drikke – eller kokkekunst – regnes nettopp som en kunst i Frankrike. Og de store franske sjefskokkene blir sett på som de beste i verden. Den mest kjente var Paul Bocuse. Annethvert år arrangeres “verdensmesterskapet i kokkekunst” i Lyon. Da brukes ofte norsk fisk. Vinneren får Le Bocuse d'Or, gullmedaljen. Flere ganger har nordmenn vunnet denne prisen, og de beste norske kokkene har lært mye av fransk gastronomi!

Typisk fransk bakeri – boulangerie.

ID 44288001 © Pierre Jean Durieu | Dreamstime.com

Fransk matkultur er en sentral del av den franske hverdagen, og mye mer enn gastronomien. Selv om store matbutikker har blitt mer vanlig, er folk opptatt av å ta vare på småbutikkene man finner overalt i Frankrike: bakeriene, slakterbutikkene, ostebutikkene og vinhandlerne. Og markeds-kulturen er sterk: selv i små franske landsbyer finner man et rikholdig utvalg av lokalproduserte grønnsaker og frukt på markedene. Mange ser på måltidene som en viktig stund hvor man setter seg ned sammen med familie eller venner, snakker sammen og tar seg god tid.

Visste du at et vanlig kantinemåltid på franske skoler består av minst tre retter? På bildet ser du et typisk kantinemåltid fra en videregående skole i Frankrike. Foto: Erik Helgerud.

Musikk

Allerede fra middelalderen var Paris et kraftsentrum, som ga impulser til hele Europa. Det gjaldt ikke bare arkitekturen og den gotiske stilen som nådde helt til Nidarosdomen i Trondheim, men også musikken: flerstemmighet (polyfoni), kirkemusikk, opera og klassisk musikk. Senere har franske musikere og komponister vært forløpere innenfor sjangere som impresjonistisk musikk, elektroakustisk musikk og verdensmusikk (musique du monde). Tradisjonelle visesangere er fortsatt populære i den franskspråklige verdenen, og nyere artister fører singer-songwriter-tradisjonen videre. Rap er veldig populært, og mange band har også gjort seg bemerket innenfor sjangere som pop, elektronika, house og hip-hop. Det er lett å finne franskspråklig musikk innenfor sjangere du liker, og bruker du litt tid på å forstå tekstene, øker gleden ved musikken.

Paris er også et senter for afrikansk populærmusikk, ved at mange av de fremste afrikanske artistene, særlig fra tidligere franske kolonier, har slått seg ned i byen²⁴. I dagens Afrika dyrkes den urbane populærmusikken, der elementer fra folkemusikken smelter sammen med påvirkninger fra afroamerikansk musikk og vestlig popmusikk. Popmusikken omfatter mange retninger og sjangere, som afro-jazz, jive, kwela, highlife, juju og mbalax. En rekke sangere og musikere fra flere afrikanske land har etter hvert oppnådd stor anerkjennelse også utenfor kontinentet²⁵.

Trommen er en djembe som opprinnelig kommer fra Maliriket i Vest-Afrika. ID 12652205 © Cristina Bernhardsen | Dreamstime.com

Du kan selv finne sangerne som har fått den prestisjetunge NRJ Music Awards, eller oppdage vinnerne av Les Victoires de la Musique i Frankrike. Sjekk resultatene fra årets D6bels i Belgia og Juno Awards i Canada for å holde deg oppdatert på de mest populære sangene i den fransktalende verden.

Fra film-festivalen i Cannes. ID 68995484 © Denis Makarenko | Dreamstime.com

Film

Frankrike har en meget sentral plass i verdens filmhistorie. Ja, det var faktisk et fransk brødrepar som var de første til å lage et apparat som kunne ta opp og spille av levende bilder. Louis og Auguste Lumière sto bak verdens første offisielle filmvisning i Paris i 1895 med *Arbeiderne forlater fabrikken* – en enkel uklippet scene hvor vi ser arbeidere forlate en fabrikk.

I mai hvert år går en av verdens mest kjente filmfestivaler av stabelen i Cannes, hvor beste film vinner gullpalmen – La palme d'or.

Strømmetjenester gir god tilgang til franskspråklige serier og filmer, og du kan som regel velge om du vil se dem med norske eller franske undertekster. Serier og filmer er en god måte å lære fransk på, samtidig som du gjør noe du liker godt.

Sport

Fotball er den mest populære idretten i Frankrike, fulgt av tennis, ridning, judo, basketball, håndball og rugby. Frankrike har vunnet fotball-VM to ganger: i 1998 og i 2018. *Olympique Lyonnais* har dominert fransk kvinnefotball i mange år, med blant annet norske Ada Hegerberg i spissen. Frankrike er dessuten blitt verdensmestere i håndball, både for menn og kvinner.

Rugby er en populær sport, særlig i Sør-Frankrike. Rugbylidenskapen binder Frankrike sammen med andre store rugbyland som Australia, New Zealand, Argentina, Sør-Afrika, Canada og England. Også franskmenn i Norge har dannet rugbyklubber som spiller mot hverandre.

Motorsport er også populært i Frankrike, og de franske bilmerkene Citroën og Renault gjør det

Olympiamuseet i Lausanne, Sveits. ID 114947249 © Adisak Meerit | Dreamstime.com

bra i rally og Formel 1. Ingen motorkraft behøves i sykkelrittet *le Tour de France*. I tre uker i juli hvert år sykler verdens beste syklister Frankrike rundt, med store tilskuerskarer på plass rundt omkring i landet. Her deltar også nordmenn, og konkurransen avsluttes på hovedgaten i Paris, Champs-Élysées.

En populær fritidsaktivitet i Frankrike er kulespillet pétanque. ID 132928783 © Adrián García García | Dreamstime.com

De olympiske leker ble for første gang i moderne tid arrangert i 1896, etter initiativ fra franskmannen Pierre de Coubertin, men det er i Sveits man kan besøke Olympiamuseet. Med sine 3000 m², er museet det største arkivet over de olympiske leker i verden og et av Laussanes fremste turistmål²⁶.

Frankrike og Sveits har flere kjente idrettsutøvere i mer typisk nordiske grener. Faktisk er Frankrike ett av de beste landene utenom de skandinaviske i både langrenn, skiskyting og kombinert. De fleste franske utøverne innenfor disse idrettene kommer fra snørike fjellområder i eller i nærheten av Pyreneene i sør og Alpene i øst.

Man kan ikke la være å nevne Canada som vintersportnasjon. Ishockey er Canadas nasjonale vintersport og ble faktisk oppfunnet der. Curling er en annen populær sport på is i Canada.

Is-hockey er Canadas nasjonale vintersport og ble faktisk oppfunnet der. ID 22838256 © Jerry Coli | Dreamstime.com

Kunst

Kunst er en viktig del av fransk kultur, og rike opplevelser venter i museer over hele den franskspråklige verden. I museer på den franske øya Ny-Caledonia kan du se kunst fra tradisjonelle stillehavskulturer, og du kan lære om oppdagelsesreisende. I Senegals hovedstad Dakar kan du lære om tradisjonelle afrikanske kulturer og om europeisk kolonisering. I de store museene i Paris finner du kunst fra hele verden, og her finner du verdens største kunstmuseum, Le Louvre. Den norske maleren Edvard Munch oppholdt seg i Paris i lange perioder på 1800-tallet. Mange andre norske kunstnere har også søkt inspirasjon i fransk kunst, og flere kjente franske kunstnere har vært i Norge for å male norsk natur. Ett av de mest kjente eksemplene er vinterbildene til impresjonisten Monet.

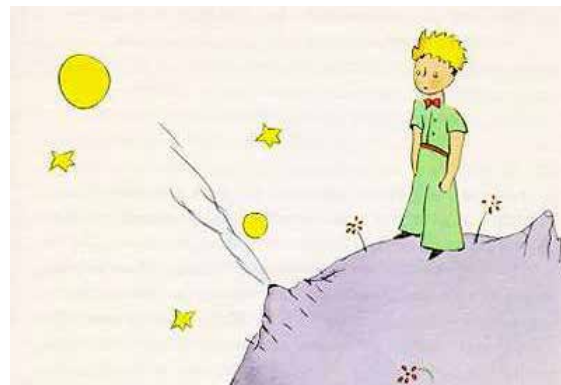

Edvard Munchs maleri "Rue Lafayette" fra Paris, malt i 1891.
Nasjonalmuseet / Høstland, Børre

Litteratur

Fransk litteratur er en av de rikeste nasjonal-litteraturer man kjenner til. Visste du at Frankrike er det landet som har fått tildelt flest Nobelpriser i litteratur?

Den lille prinsen, skrevet av Antoine de Saint-Exupéry, er den nest mest oversatte boken i verden etter Bibelen²⁷. Det poetiske og filosofiske eventyret, oversatt til 361 språk, stiller enkle og fine spørsmål om vennskap.

Den lille prinsen, Antoine de Saint-Exupéry. [Public domain]

Blant de mestselgende franske forfatterne de siste årene finner vi Guillaume Musso, Marc Levy og den kontroversielle Michel Houellebecq. Men for deg som liker sjanger fantasy og science-fiction, har fransk-kanadisk litteratur for barn og ungdom særlig mye å by på.

Den franskspråklige verden har en utrolig rik litterær tradisjon. Senghor, som var president i Senegal fra 1960 til 1980, bidro sterkt til å skape

interesse for afrikansk litteratur med sine artikler og bøker. Omkring 1930 startet han flere tidsskrifter og en litterær bevegelse som hyllet afrikanske folkeslag og gav dem større tro på seg selv. Dette var en blomstringstid for afrikansk poesi.

Littérature francophone, som er litteratur skrevet på fransk, gir spennende innblikk i de forskjellige franskspråklige lands levemåter og følelsesliv. Tenk på den rikdommen som det franske språket tilføres, ved at forfattere som for eksempel D. Laferrière, A. Mabanckou og A. Maalouf med så forskjellig kulturell bakgrunn uttrykker seg på fransk! Hvert år deles det ut en pris, le *Prix des cinq continents de la Francophonie*, som fremhever uttrykk for det franske språkets kulturelle og redaksjonelle mangfold på de fem kontinentene.

Tegneserier

Frankrike og Belgia er, sammen med USA og Japan, de landene hvor det produseres og selges mest tegneserier. Det utgis tegneserier i mange forskjellige sjangre, og de leses av folk i alle aldre. "Grafiske romaner" er en sjanger i vekst som befinner seg et sted mellom tegneserier og romaner.

Verdenshovedstaden for tegneserier er den franske byen Angoulême. Der kan man finne både et tegneseriemuseum, relevante universitets-utdanninger og en berømt festival.

Noen kjente tegneserie-klassikere er Asterix, Tintin, Lucky Luke, Sprint og Kvikk (*Spirou et Fantasio*), Iznogoud, Spiralis (*Marsupilami*) og Viggo (*Gaston*

Lagaffe). Også norske tegneserier har vunnet innpass på det franskspråklige tegneseriemarkedet – et eksempel er Nemi av Lise Myhre.

Uderzo sammen med Asterix og Obélix. Stéphane De Sakutin/SCANPIX

Uderzo og Goscinny begynte å arbeide sammen for å lage Asterix i bladet *Pilote* i 1959. Frem til i dag er det blitt utgitt nærmere 40 album som er oversatt til over 100 språk med salgstall som nærmer seg 400 millioner! Asterix er ikke lenger bare en tegneserie, men også tegnefilmer, spillefilmer og en fornøylespark utenfor Paris.

Få andre språkkretser har i så mange århundrer hatt så mange fremragende forfattere og kunstnere på så mange forskjellige områder! Enten du er interessert i litteratur, malerkunst, skulptur, arkitektur, musikk, film, dans eller teater: Den franskspråklige verden har mye å tilby!

Ressurser

ANSA

Organisasjon for norske studenter i utlandet. Jobber med å ivareta norske utenlandsstudenters interesser og informere om studiemuligheter i utlandet.

Campus France Norvège

Fransk organisasjon for promotering av høyere utdanning og internasjonal mobilitet. Tilbyr veiledning og planlegging av studieopphold for norske studenter som skal studere i Frankrike.

Det flerspråklige bibliotek

Lån bøker på fransk via ditt lokale bibliotek. Inneholder et godt utvalg lettlesle bøker og tegneserier.

DIKU (Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høgere utdanning)

DIKU forvalter en rekke nasjonale og internasjonale incentivordninger som skal fremme kvalitet i UH-sektoren.

Fransk Institutt

Fransk Institutt er det offisielle eksaminasjonssenteret i Norge for diplomene DELF, DALF og TCF. Tilbyr kurs, aktiviteter, arrangementer og mediatek i Oslo.

Fransklærerforeningen, l'Alliance Française og l'AMOPA

Foreninger som fremmer fransk språk og kultur og tilbyr ulike arrangementer i Norge.

Fransk-Norsk Handelskammer (CCFN)

Privat bilateral medlemsorganisasjon, grunnlagt i 1919, som har til formål å fremme samarbeid mellom Frankrike og Norge på det økonomiske, handelsmessige og industrielle plan.

Fremmedspråksenteret

Nasjonalt senter for engelsk og fremmedspråk i opplæringen bidrar til økt interesse for fremmedspråk, og arbeider for å få god kvalitet i opplæringen slik at den får et variert og praktisk innhold.

Internasjonale, frankspråklige medier

Radio France Internationale, France24 (også på engelsk), TV5 Monde.

Norges ambassade i Frankrike, frankspråklige lands ambassader i Norge og UDs reiseinformasjon

Her kan du finne praktisk informasjon i forbindelse med reiser eller lengre opphold.

Utdanning i verden

Nettside med offentlig og kvalitetssikret informasjon om å reise til utlandet på videregående skole og/ eller ta en hel eller deler av en grad i utlandet. Driftes av Diku, Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning.

Velg fransk!

Samleside med informasjon om fransk språk og utdanningsmuligheter.

Sluttnoter

- 1 Langue française et diversité linguistique, Combien de francophones dans le monde. URL: <http://observatoire.francophonie.org/qui-parle-francais-dans-le-monde/> Lastet ned 06.09.2019
- 2 Beck, Marcoux, Richard og Wolff, 2018, Estimation des populations francophones dans le monde en 2018, Sources et démarches méthodologiques, ODSEF (Observatoire démographique et statistique de l'espace francophone). URL: <http://www.odsef.fss.ulaval.ca/sites/odsef.fss.ulaval.ca/files/odsef-ldm-2018.pdf> Lastet ned 03.04.2019.
- 3 Organisation Internationale de la Francophonie , 2018, La langue française dans le monde, synthèse, Gallimard. URL: <https://www.francophonie.org/IMG/pdf/synthese-langue-francaise-2018.pdf> Lastet ned 25.05.19
- 4 Gobry, Pascal-Emmanuel, 21.03.2014, Want To Know The Language Of The Future? The Data Suggests It Could Be...French, Forbes. URL: <https://www.forbes.com/sites/pascallemmanuelgobry/2014/03/21/want-to-know-the-language-of-the-future-the-data-suggests-it-could-be-french/#60d69cf66d58> Lastet ned 05.05.2019
- 5 Organisation Internationale de la Francophonie , 2018, La langue française dans le monde, synthèse, op. cit.
- 6 L'express, Paris n'est plus la première ville francophone du monde. URL: https://www.lexpress.fr/culture/paris-n-est-plus-la-premiere-ville-francophone-du-monde_2096093.html Lastet ned 06.09.19
- 7 L'express, Paris n'est plus la première ville francophone du monde. URL: https://www.lexpress.fr/culture/paris-n-est-plus-la-premiere-ville-francophone-du-monde_2096093.html Lastet ned 06.09.19
- 8 Utdanning i verden, Lat deg inspirere. URL: <https://www.utdanningiverden.no/kvifor-reise-ut/lat-deg-inspirere> Lastet ned 29.05.19
- 9 Ansa, Studier i Frankrike. URL: <http://www.ansa.no/Studier-i-utlandet/For/Land/Europa/Frankrike/> Lastet ned 20.05.19
- 10 Ansa, Studier i Sveits. URL: <http://www.ansa.no/Studier-i-utlandet/For/Land/Europa/sveits/> Lastet ned 20.05.19
- 11 Ansa, Studier i Belgia. URL: <http://www.ansa.no/Studier-i-utlandet/For/Land/Europa/Belgia/?visitorgroupsByID=undefined> Lastet ned 20.05.19
- 12 Lånekassen, Lånkassen kan gi deg støtte til kurs i språkfag. URL: <https://www.lanekassen.no/nb-NO/Stipend-og-lan/Utland/Utdanninger/sprakkurs/lengre-sprakkurs/> Lastet ned 20.05.19
- 13 CampusFLE, Réseau des centres universitaires de FLE. URL: <https://www.campus-fle.fr/fr/formations-diplomes-fle/reseau-centres-universitaires/> Lastet ned 06.09.19
- 14 Wikipedia, Liste over land etter BNP per innbygger. URL: https://no.wikipedia.org/wiki/Liste_over_land_etter_BNP_per_innbygger Lastet ned 20.05.19
- 15 Vika, Karl Solbua, 14.03.2018. Finland kåret til verdens lykkeligste land, Norge ned på andre plass, FN-sambandet. URL: <https://www.fn.no/Nyheter/Finland-kaaret-til-verdens-lykkeligste-land-Norge-ned-paa-andreplass> Lastet ned 25.05.19
- 16 IMF, det internasjonale pengefondet, 2018. URL: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2018/02/weodata/weorept.aspx?pr.x=104&pr.y=16&sy=2018&ey=2018&scsm=1&ssd=1&sort=country&ds=&br=1&c=924%2C132%2C134%2C534%2C158%2C112%2C111&s=NGDPD&grp=0&a=L> Lastet ned 09.04.19
- 17 TechStartups Team, 16.01.19, How France became the place to be for AI startups. URL: <https://techstartups.com/2019/01/16/france-became-place-ai-startups/> Lastet ned 08.05.19
- 18 SSB, 2018, Utenrikshandel med varer, URL: <https://www.ssb.no/utenriksokonomi/statistikker/muh> Lastet ned 07.04.19
- 19 La Norvège en France, Ambassade Royale de Norvège à Paris, Norsk-fransk samhandel. Tall fra 2015. URL: <https://www.norway.no/fr/france/for-nordmenn/informasjon-og-bistand-til-norsk-naeringsliv-i-frankrike/norsk-fransk-samhandel/> Lastet ned 07.04.19
- 20 Thuesen, Nils Petter, 05.03.2019, Canada, Store norske leksikon. URL: <https://snl.no/Canada> Lastet ned 19.05.2019
- 21 Rørstad, Børing, Solberg og Carlsten, 2018, NHOs Kompetansebarometer 2018, Resultater fra en undersøkelse om kompetansebehov blant NHOs medlemsbedrifter i 2018, s. 53. URL: <https://www.nho.no/contentassets/109e1aaade814182b80f562e1b0f0a53/nifurapport2018-23.pdf> Lastet ned 03.04.2019
- 22 Organisation Internationale de la Francophonie, 2018, La langue française dans le monde, synthèse, op. cit.
- 23 Lima, Geir, 12.01.17, Vitenskap og forskning i Frankrike, Store norske leksikon. URL: https://snl.no/Vitenskap_og_forskning_i_Frankrike Lastet ned 19.05.19
- 24 Løkeland-Stai, Espen., 05.01.19, Frankrike, Store norske leksikon. URL: <https://snl.no/Frankrike> Lastet ned 19.05.19
- 25 Ledang, Ola Kai, 22.07.15, Musikk i Afrika, Store norske leksikon. URL: https://snl.no/Musikk_i_Afrika Lastet ned 24.05.19
- 26 Le musée olympique, Site officiel. URL: <https://www.olympic.org/fr/musee> Lastet ned 07.09.19
- 27 Le Figaro, 07.04.17, Le Petit Prince, deuxième livre le plus traduit au monde après la Bible, URL: http://www.lefigaro.fr/langue-francaise/actu-des-mots/2017/04/07/37002-20170407ARTFIG00005--le-petit-prince-deuxieme-livre-le-plus-traduit-au-monde-apres-la-bible.php#link_time=1491592234 Lastet ned 24.05.19

FRANSK I VERDEN

I serien Fokus på språk får du informasjon som skal hjelpe deg når du skal bestemme deg for hvilket fremmedspråk du skal velge. I dette heftet kan du lese mer om det franske språket.

Fransk er det 5. største språket i verden, og ved siden av engelsk, det eneste språket som er morsmål i land i alle verdensdeler. Omtrent 300 millioner mennesker snakker fransk verden over, og antall brukere vokser raskt. Språket er en døråpner til mange spennende kulturer på alle kontinenter. Disse kulturene, og studie- og jobbmulighetene i fransktalende land, får du vite mer om her.

FOKUS PÅ SPRÅK - Revidert utgave, 2019

ISSN 1890-3622

ISBN trykket 978-82-8195-032-0

ISBN på nett 978-82-8195-033-7